

ПАСПОРТ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

12.00.11 – міжнародне право

I. Формула спеціальності:

Дослідження теоретичних і практичних проблем, які стосуються природи та структури міжнародного права, що функціонує в міжнародній системі, еволюціонуючись під впливом глобалізації міжнародних відносин.

Предметом міжнародного права є публічні правовідносини, що регулюють поведінку держав і інших його суб'єктів у міжнародних відносинах. Відрізняється від міжнародного приватного права (колізійного права), в якому розв'язуються питання застосування елементів іноземного права в окремих правових системах держав. Міжнародне право може бути універсальним (загальним) і регіональним.

II. Напрями досліджень:

- Природа та розвиток міжнародного права
- Визначення міжнародного права. Аналогія міжнародного права з внутрішнім правом як сутність усіх дискусій про його природу. Соціологічні засади міжнародного права: множинність держав, міжнародне спілкування, збіжні принципи права (певні спільні ідеали, спільні моральні та матеріальні інтереси держав) та ін. Доктрина суверенітету в процесі еволюційного розвитку. Зобов'язальна сила міжнародного права. Концепція співтовариства в міжнародному праві та її розвиток. Право і політика в міжнародному співтоваристві. Роль сили. Міжнародна система та міжнародний правопорядок. Еволюція міжнародного права під впливом глобалізації міжнародних відносин. Розвиток системи та структури міжнародного права, зокрема міжнародно-правової техніки, що виявляється в тенденції створення транснаціонального права. Сучасні теорії та тлумачення міжнародного права. Міжнародно-правова думка в Україні та її розвиток.
- Історичний розвиток міжнародного права
- Стародавні джерела. Середньовіччя і Ренесанс. Засновники сучасного міжнародного права. Позитивізм і натуралізм. Формування класичного міжнародного права. Подальший розвиток міжнародного права з періоду Французької революції до Першої світової війни. Перетворення європейського міжнародного права на загальне міжнародне право. Заснування Ліги Націй і Організації Об'єднаних Націй. Міжнародне право в умовах "холодної війни". Деколонізація та виникнення нових незалежних держав (третій світ). Тенденції розвитку міжнародного права після закінчення "холодної війни". Вхідження України як незалежної правової, соціальної держави у світовий і європейський правовий простори.
- Основні принципи міжнародного права
- Характерні риси основних принципів. Суверенна рівність держав. Невтручання у внутрішні справи. Рівноправ'я та самовизначення народів. Незастосування сили або загрози силою. Мирне врегулювання спорів. Непорушність кордонів. Повага до прав людини і основних свобод. Співробітництво держав. Добросовісне виконання міжнародно-правових зобов'язань. Тісний зв'язок між основними принципами та необхідність їх координації.
- Джерела міжнародного права

- Договори. Міжнародне звичаєве право. Загальні принципи права. Еквіті та міжнародне право. Судові рішення. Доктрини найбільш кваліфікованих спеціалістів з публічного права різних націй. Інші джерела міжнародного права. Ієрархія джерел і *jus cogens*. Кодифікація та прогресивний розвиток міжнародного права.
- Суб'єкти міжнародного права
- Міжнародна правосуб'єктність в історичному розвитку. Держави як первісні суб'єкти та їх визнання. Державні спільноти *sui generis*. Причини виникнення нових міжнародних суб'єктів. Міжнародні організації. Національні визвольні рухи та право народів на самовизначення. Індивіди. Проблема визнання міжнародної правосуб'єктності публічних компаній і транснаціональних корпорацій. Міжнародна правосуб'єктність України та її розвиток.
- Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом держав
- Зв'язок міжнародного права з внутрішнім правом. Міжнародні норми про імплементацію міжнародного права у внутрішньоправових сферах. Техніка імплементації норм міжнародного права та тенденції її розвитку в правових системах держав. Практика України й інших держав. Специфіка застосування загальних норм міжнародного права у внутрішньому праві.
- Територія в міжнародному праві
- Концепція території в міжнародному праві. Територіальний суверенітет. Договори про кордони й арбітражні рішення щодо кордонів. Територіальна цілісність, самовизначення та різні вимоги. Доктрина *uti possidetis*. Міжнародні прикордонні річки. "Загальна спадщина людства". Полярні регіони. Оренда та сервітути.
- Юрисдикція в міжнародному праві
- Принцип внутрішньої юрисдикції. Законодавча, виконавча та судова юрисдикція. Цивільна юрисдикція. Кримінальна юрисдикція. Піратство. Військові злочини, злочини проти миру та злочини проти людяності. Договори, що забезпечують юрисдикцію. Видача злочинців (екстрадиція). Екстратериторіальна юрисдикція. Імунітет від юрисдикції. Відмова від імунітету.
- Право міжнародної відповідальності
- Поняття юридичної відповідальності та концепція міжнародно-правової відповідальності. Етапи становлення права міжнародної відповідальності та його кодифікація. Поняття права міжнародної відповідальності. Суб'єкти права міжнародної відповідальності. Міжнародно-правові відносини відповідальності.
- Відповідальність держав за міжнародно-протиправне діяння та його елементи. Кваліфікація діяння як міжнародно-протиправного. Кваліфікація поведінки суб'єкта. Порушення міжнародного зобов'язання. Відповідальність одного суб'єкта у зв'язку з діянням іншого. Обставини, що виключають міжнародну протиправність.
- Юридичні наслідки міжнародно-правового діяння. Недопустимість посилання на внутрішнє право держав. Відшкодування шкоди. Серйозні порушення зобов'язань, що впливають з імперативних норм загального міжнародного права (*jus cogens*).

- Імплементация міжнародної відповідальності. Притягнення до відповідальності. Контрзаходи та санкції.
- Галузі міжнародного права та участь України в їх нормоутворенні та здійсненні.
- Право міжнародних договорів. Право зовнішніх зносин (дипломатичне право, консульське право та право спеціальних місій). Право міжнародної безпеки. Право міжнародних організацій або міжнародне інституційне право (право ООН, право спеціалізованих організацій ООН та інших міжнародних організацій). Право міжнародних регіональних організацій. Право Європейського Союзу. Міжнародне право прав людини. Міжнародне гуманітарне право. Міжнародне кримінальне право. Міжнародне морське право. Міжнародне повітряне право. Міжнародне космічне право. Міжнародне атомне право. Міжнародне право навколишнього середовища. Міжнародне економічне право. Міжнародне трудове право. Міжнародне право охорони культурних цінностей. Правонаступництво. Міжнародні суди і трибунали. Міжнародне процесуальне право.
- Міжнародне право у XXI столітті
- Дослідження теоретичних і практичних проблем, що стосується створення парадигми нового світового порядку та місця в ньому міжнародного права.

III. Галузь науки, з якої присуджуються наукові ступені:
 юридичні науки.